

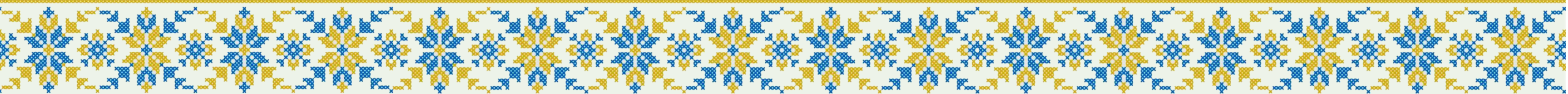

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
ТДАТУ

СИМВОЛИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Від давнини до сьогодення: знаки сили, волі та незламності українського народу

Проголошення Незалежності - момент голосування

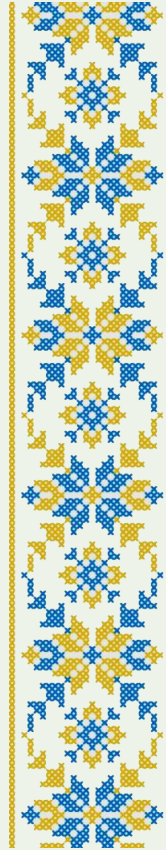
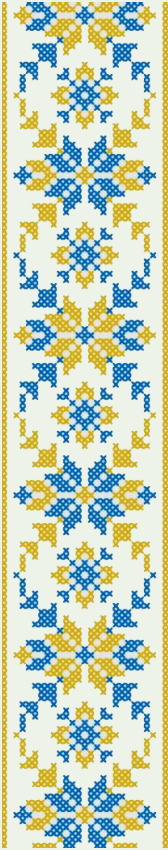

24 СЕРПНЯ
ДЕНЬ
НЕЗАЛЕЖНОСТІ
УКРАЇНИ

24 серпня, у День Незалежності, варто згадати про символи української державності – від тризуба й синьо-жовтого прапора до золотої скіфської пекторалі, що стала окрасою національної культурної спадщини. Під час інавгурації президента поряд із Конституцією завжди лежить Пересопницьке Євангеліє – безцінна пам'ятка XVI століття. Не менш важливими є й музичні символи – від державного гімну до «Молитви за Україну», які пройшли довгий шлях до народної любові.

СИНЬО-ЖОВТИЙ СТЯГ

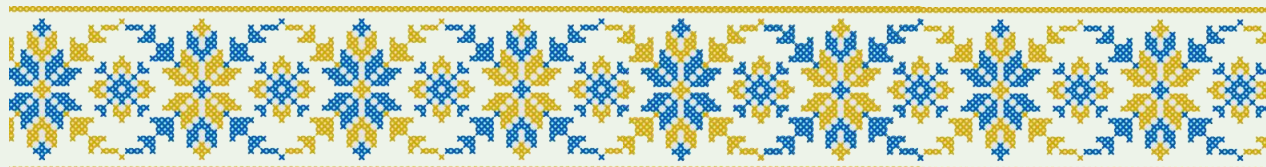
Упродовж історичного становлення Української держави синьо-жовтий прапор був символом боротьби за національні та соціальні права українського народу. Стяг пройшов шлях від прапора Руської національної гвардії до національного символу незалежної країни, коли за часів Незалежності він став Державним Прапором України.

ТРИЗУБ

19 лютого 1992 року Верховна Рада України затвердила малий Державний Герб України – золотий Тризуб на блакитному фоні як символ, який презентує нашу країну як незалежну державу, як офіційну емблему, зображувану на офіційних документах, печатках, грошових знаках.

Тризуб – український символ, який зустрічався на нашій території з прадавніх часів. Найдавніше зображення, віднайдене археологами, датується X століттям.

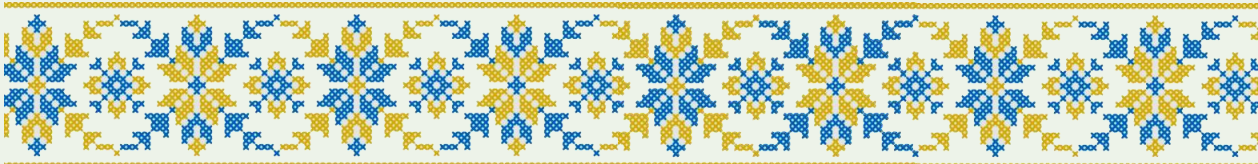

ДЕРЖАВНИЙ ГІМН УКРАЇНИ – «Ще не вмерла України...»

Восени 1862 року Павло Чубинський написав вірш «Ще не вмерла Україна...», за який був засланий до Архангельської губернії. Текст опублікували у львівському журналі «Мета», а Михайло Вербицький створив до нього музику. Перше виконання на платівці відбулося 1910 року в Кельні. У радянський період пісня була заборонена, але 1989 року її вперше публічно виконали на фестивалі «Червона рута» в Чернівцях. Після проголошення Незалежності у 1991-му вона стала Державним гімном України.

Сьогодні наш Гімн – один із головних державних символів, поруч із Прапором і Гербом.

Символ, яким українці пишаються.
Символ, який українців об'єднує.

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ – ГОЛОВНИЙ ЗАКОН ДЕРЖАВИ, ЩО ГАРАНТУЄ ЇЇ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ, СУВЕРЕНІТЕТ ТА ДЕМОКРАТИЧНИЙ УСТРІЙ

Конституція України, прийнята 28 червня 1996 року, є головним законом держави, що визначає її устрій, права й обов'язки громадян. Вона стала важливим етапом у затвердженні незалежності та розвитку громадянського суспільства. Визнана Венеційською комісією такою, що відповідає міжнародним стандартам, Конституція відображає прагнення українців до демократичного врядування.

ГРОШОВА ОДИНИЦЯ – ГРИВНЯ

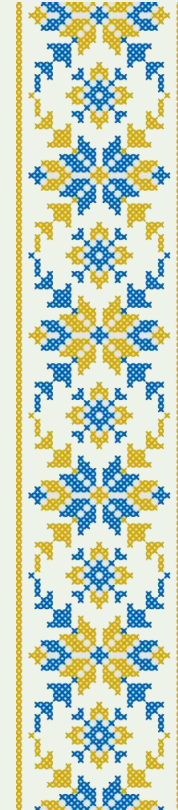
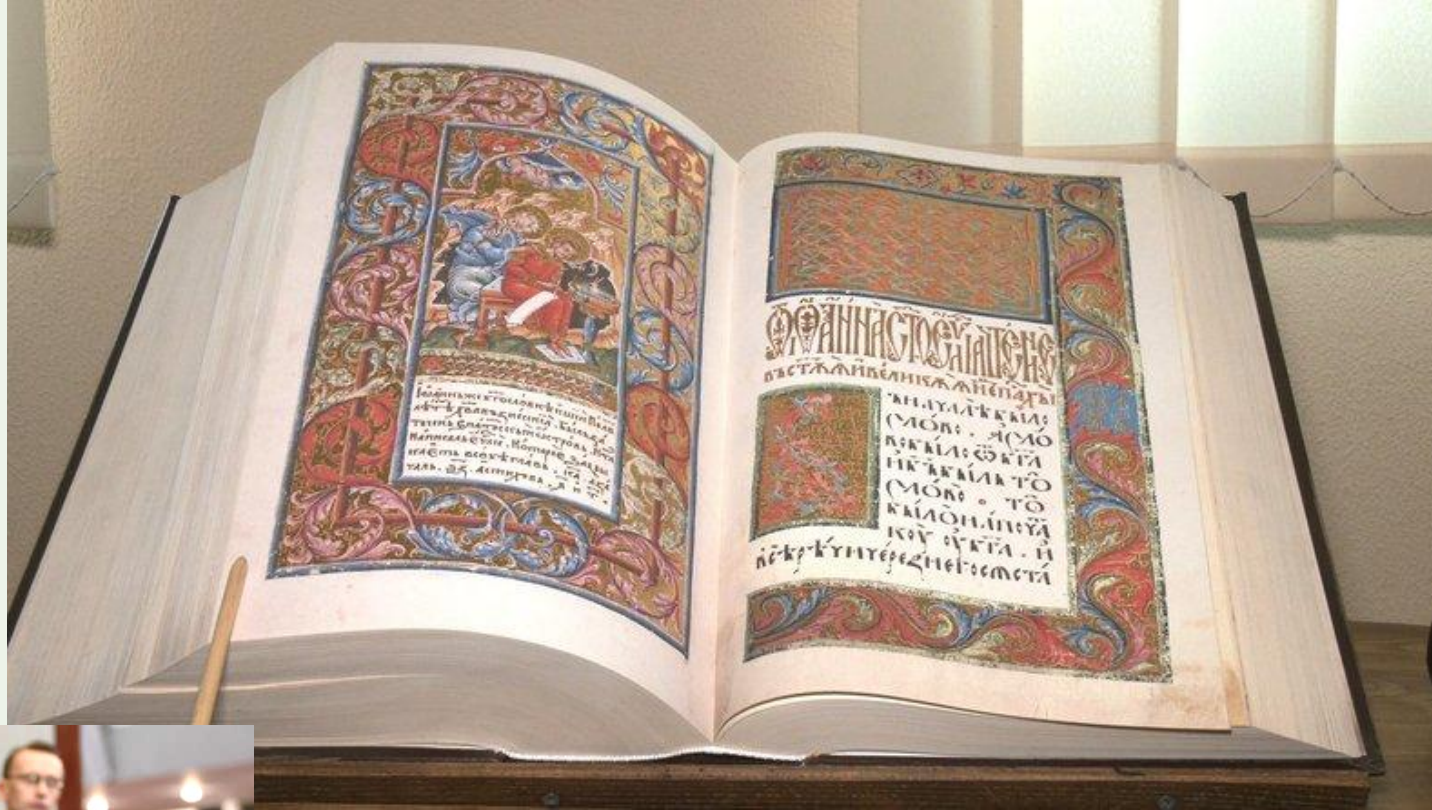
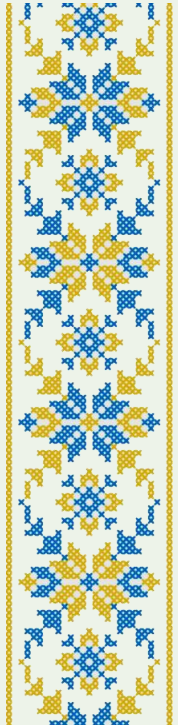
Гривня – національна валюта України, назва якої походить від прикраси «гривна» часів Київської Русі. Спершу вона була мірою ваги й лічби, а у Х–ХІІ ст. златники та срібляники князя Володимира Великого стали першими монетами з тризубом. У часи УНР (1917-1921) гривня вперше з'явилася як грошова одиниця незалежної держави.

Після здобуття незалежності Україна створила власну грошову систему. 10 січня 1992 року в обіг запровадили купони багаторазового використання, а з листопада того ж року єдиним платіжним засобом став український карбованець. Під час грошової реформи 2-16 вересня 1996 року національною валютою стала гривня, дизайн якої розробили Василь Лопата та Борис Максимов. Перші банкноти друкували у Канаді та Великобританії.

Сотій частині гривні спершу планували дати назву «шаг», але залишили радянську «копійка». Перші монети карбували в Луганську та Італії. З 1994 року працює українська Банкнотна фабрика, а з 1998-го – Монетний двір, де гривню виготовляють за сучасними технологіями, нині й з використанням українського льону.

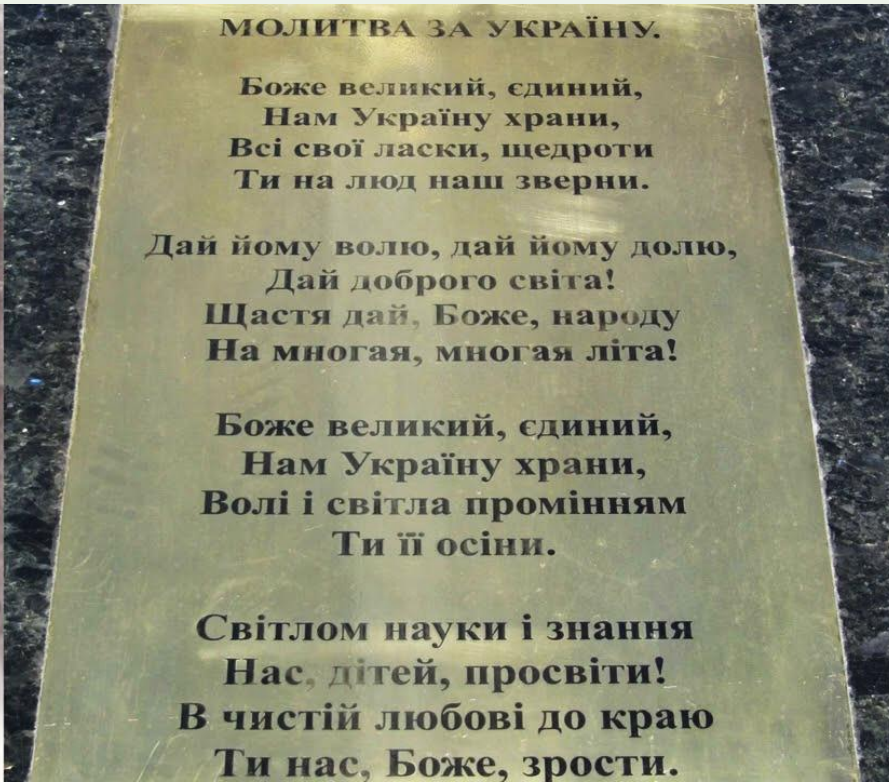
ПЕРЕСОПНИЦЬКЕ ЄВАНГЕЛІЄ

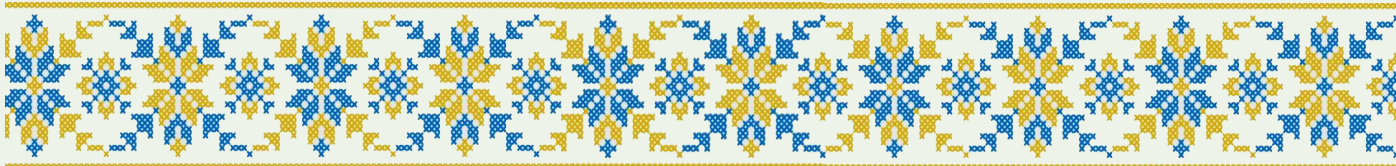
Пересопницьке Євангеліє – рукопис XVI століття, перший відомий переклад Євангелія «простої» народної української мови. Пишно оздоблене орнаментами й мініатюрами, воно стало символом духовної та культурної спадщини. З 1991 року під час інавгурації президенти України присягають на вірність народу, поклавши руку на цю книгу разом із Конституцією та Актом проголошення незалежності.

«МОЛИТВА ЗА УКРАЇНУ»

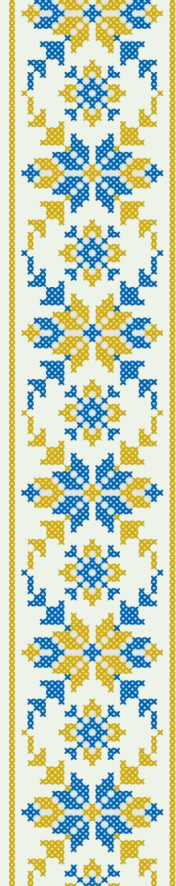
МИКОЛИ ЛИСЕНКА

«Молитва за Україну» – духовний гімн, створений 1885 року Миколою Лисенком на слова Олександра Кониського. Популярність здобула спершу в Галичині, де її поширювали, попри заборони, Богдан Кирчів і Володимир Шухевич. Хорові обробки Віктора Матюка, Кирила Стеценка й особливо Олександра Кошиця зробили твір відомим по всій Україні. Сьогодні «Молитва за Україну» звучить на рівні з державним гімном, зокрема під час інавгурації Президента.

СКІФСЬКА ПЕКТОРАЛЬ

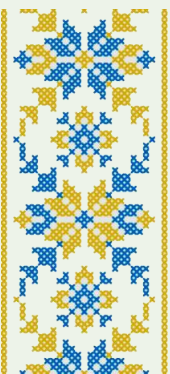
Золота скіфська пектораль, знайдена 1971 року, стала символом України та візитівкою Скарбниці Національного музею історії України. Ця унікальна прикраса – не лише видатна археологічна знахідка, визнана ЮНЕСКО, а й шедевр світового ювелірного мистецтва.

ПАМ'ЯТНИК КНЯЗЮ ВОЛОДИМИРУ В КИЄВІ

Князь Володимир Великий за свого правління в Україні-Руси почав кардинальні реформи. Він не лише охрестив Русь, але й розбудував сильну державу. Це один із найбільш яскравих політичних діячів Європи того часу. Сьогодні на Володимирській гірці в Києві стоїть пам'ятник Володимирі. Для столиці це перший пам'ятник, який було встановлено історичній особі.

ЦЕРКВА УСПІННЯ БОГОРОДИЦІ В КИЄВІ (ДЕСЯТИННА)

Десятинна церква, збудована за ініціативи Володимира Великого після хрещення Русі, стала першим кам'яним храмом Києва і початком візантійської традиції в українській сакральній архітектурі. Хоч споруда не збереглася, її фундаменти залишаються пам'яткою національного значення та символом історичної спадкоємності української державності.

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЗАПОВІДНИК «СОФІЯ КИЇВСЬКА»

Софія Київська – найдавніший християнський храм, що повністю зберігся на східнослов'янських теренах. Софія стала колискою київського християнства, державності та культури. От уже багато сторіч її вважають головною святинею Русі-України та меморіалом Хрещення Русі-України. Вона дійшла до наших часів з доби Володимира Великого і Ярослава Мудрого.

Сьогодні Софійський собор разом із архітектурним ансамблем монастирських споруд є об'єктами списку пам'яток ЮНЕСКО.

КИЄВО-ПЕЧЕРСЬКА ЛАВРА

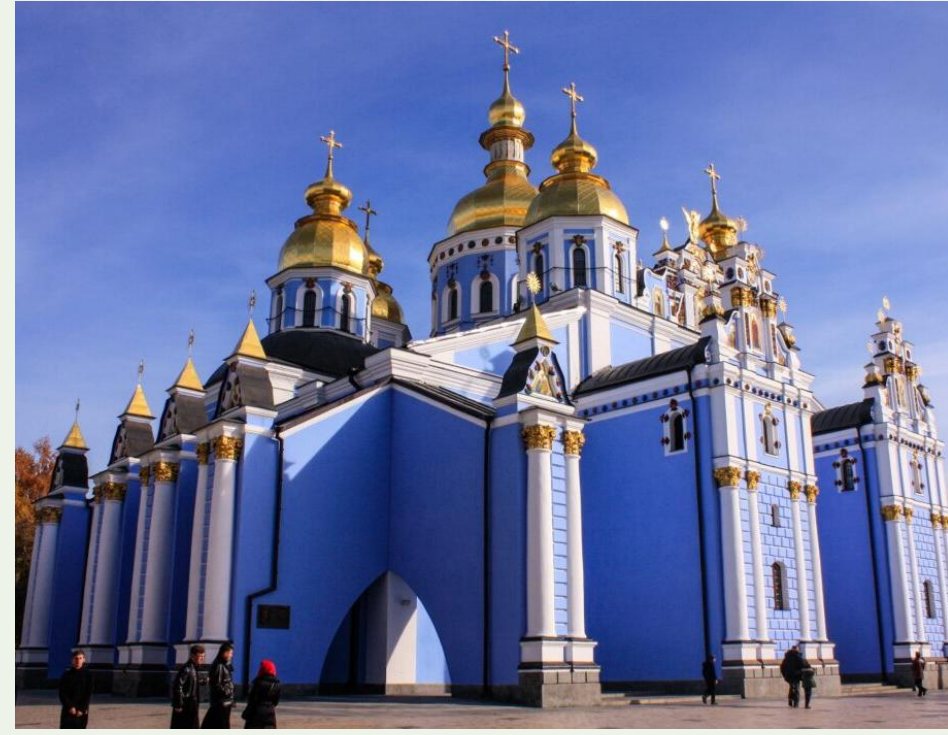

Києво-Печерська лавра – одна з найважливіших святинь України, заснована 1051 року ченцями Антонієм і Феодосієм. Вона швидко стала центром поширення християнства, освіти та культури Київської Русі.

Лавра відома своїми підземними печерами з мощами святих, старовинними храмами й величними дзвіницями. Тут розвивалося літописання, іконопис і книгодрукування.

У 1990 році Києво-Печерська лавра була внесена до Списку світової спадщини ЮНЕСКО. Сьогодні вона є не лише релігійним, а й культурним символом української державності та духовності.

МИХАЙЛІВСЬКИЙ ЗОЛОТОВЕРХИЙ МОНАСТИР

Один із символів української державності – Михайлівський Золотоверхий собор, що в Києві. Це не лише відома святиня, присвячена воїнові-захиснику міста – Архистратигу Михаїлу. Михайлівський собор під час Євромайдану, Революції гідності зіграв виняткову роль як місце прихистку для майданівців.

КОНСТИТУЦІЯ ПИЛИПА ОРЛИКА

Однією з найстаріших у світі є Конституція США (1787). У Європі першими вважають конституції Франції (1791) та Польщі (1791). Та ще раніше, у 1710 році, була укладена Конституція Пилипа Орлика – документ, що значно випередив свій час. У ній чітко визначалися засади організації влади: гетьман мав діяти у співпраці з радою, ухвалювати рішення не одноосібно, а колегіально. Конституція вводила елементи поділу влади, передбачала механізми контролю за її здійсненням та захищала права козацтва й населення. Історики розглядають її як одне з ключових джерел української політичної традиції та фундамент формування національної ідентичності.

«ЕНЕЇДА» ІВАНА КОТЛЯРЕВСЬКОГО – перший твір нової української літератури

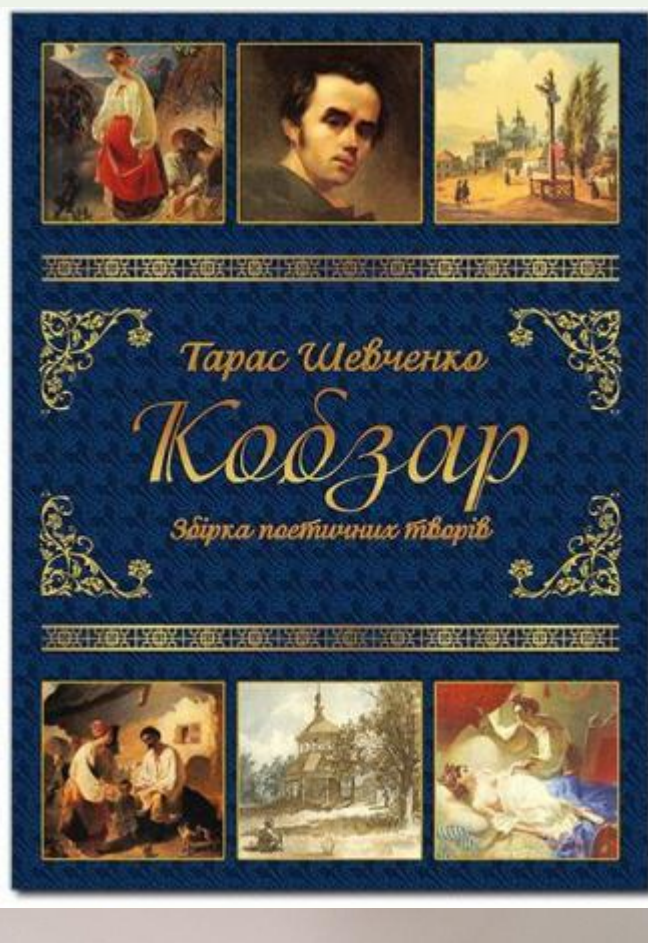
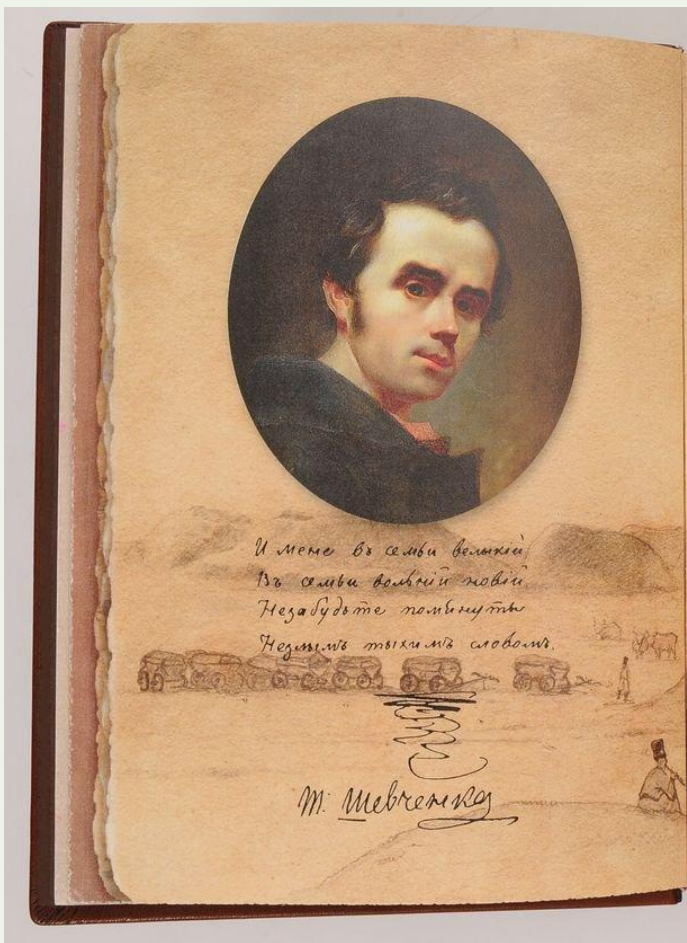
«Енеїда» Івана Котляревського — перший твір нової української літератури, написаний живою народною мовою. Перші три частини були видані у 1798 році, а повне видання з'явилося у 1842.

Котляревський використав сюжет античної «Енеїди» Вергілія, але зробив його українським: герої втілили риси козацького побуту, звичаїв і мови. Твір висміював вади суспільства, поєднуючи гумор із глибоким патріотичним змістом.

«Енеїда» започаткувала нову епоху в літературі, заклавши основи сучасної української літературної мови.

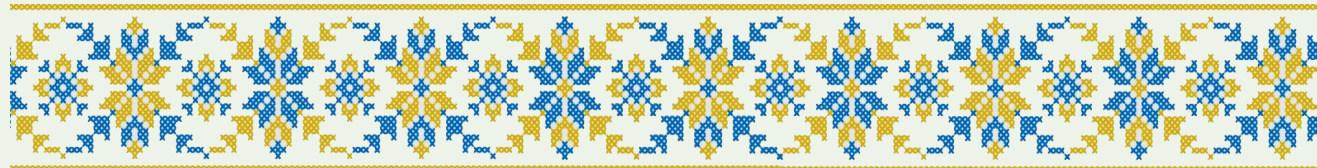
«КОБЗАР» ТАРАСА ШЕВЧЕНКА – книжка, що стала духовною конституцією українців

«Кобзар» Тараса Шевченка – найцінніший духовний скарб українського народу, книга, що утвердила вічність його мови й культури.

Вона сповнена прагнення волі, віри в незнищенність людини та відмову від рабства.

«Кобзар» – це книга для всіх поколінь, без якої неможливо уявити духовне життя українців.

«САДОК ВИШНЕВИЙ КОЛО ХАТИ»

«Садок вишневий коло хати» – один із найпопулярніших віршів Тараса Шевченка, написаний 1847 року. На перший погляд, це проста пейзажна лірика про українське село, його красу й родинний затишок, але в ній прихований глибший підтекст – любов до рідної землі та ідеал гармонійного життя.

Цей вірш неодноразово привертав увагу українських композиторів: музику до нього писали Анатоль Вахнянин, Гнат Хоткевич, Микола Лисенко. Зверталися до нього й сучасні митці, зокрема Євген Станкович у своїй ораторії «*Страсті за Тарасом*». Завдяки цьому «Садок вишневий коло хати» став не лише літературним, а й музичним символом української культури.

БУДИНОК ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ

Українська Центральна Рада посідає важливе місце в історії України. Це був перший загальнонаціональний орган, який проголосив українську державність на початку ХХ століття. Українська Центральна Рада була символом національного самоусвідомлення.

Нині пам'ять про ті часи зберігає Будинок Центральної Ради – історична споруда у самому серці київського середмістя, на вулиці Володимирській, 57. Саме там працював український парламент, де ухвалювали Четвертий Універсал, що проголосив державну Незалежність Української Народної Республіки та першу нашу Конституцію.

ГІМН СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ «ОЙ У ЛУЗІ ЧЕРВОНА КАЛИНА»

«Ой у лузі червона калина» – стрілецька пісня, написана у 1914 року Степаном Чарнецьким і Григорієм Трухом. Він швидко став бойовою піснею Українських Січових стрільців і символом національного відродження: червона калина уособлює Україну, що піднімається з неволі. Попри заборони у різні періоди, пісня знову й знову відроджувалася. Сьогодні вона звучить як один із духовних символів сучасної боротьби України за свободу. Після початку повномасштабного російського вторгнення пісня набула нового звучання й стала символом української незламності, особливо після виконання її лідером гурту «Бумбокс» Андрієм Хливнюком, яке облетіло світ.

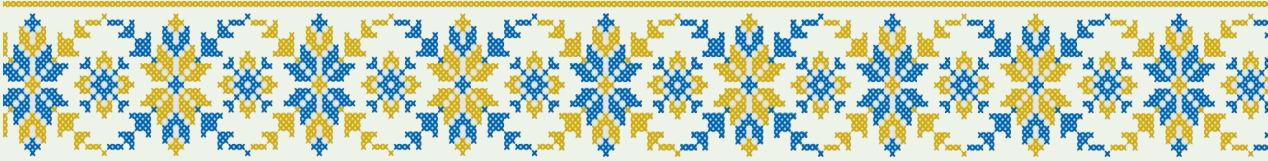
«ЗАПОРОЗЬКИЙ МАРШ» ЄВГЕНА АДАМЦЕВИЧА

«Запорозький марш» Євгена Адамцевича – один із музичних символів боротьби за Незалежність України. Він разом із гімном України звучав на мітингах у другій половині 1980-х. Після здобуття Незалежності саме під звуки «Запорозького маршу» збиралися депутати у Верховній Раді України. Він же став основним маршем репертуару оркестрів Збройних Сил України, замінивши імперське «Прощання слов'янки».

«Запорозький марш» написав незрячий бандурист Євген Адамцевич. Його прем'єра широкому загалу відбулася в Києві 1969 року під час концерту кобзаря в Київській опері. Масштабу і величі маршу додала оркестрова версія, яку зробив Віктор Гуцал для Державного оркестру народних інструментів. За кілька років через занадто патріотичне звучання комуністи заборонили виконання «Запорозького маршу». Цю заборону зняли лише за двадцять років.

Нині це музичний символ відваги і незламності українського народу.

**ЦІ СИМВОЛИ Є ЖИВИМ НАГАДУВАННЯМ ПРО ШЛЯХ
УКРАЇНИ ДО ДЕРЖАВНОСТІ ТА ЇЇ НЕЗЛАМНИЙ ДУХ**

Розробник: бібліотекар
НБ ТДАТУ Ломейко Н. Г.